

SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

Võrdne kohtlemine projektides

Juhend võrdse kohtlemise põhimõtete järgimiseks Euroopa Liidu Ühtekuuluvuspoliitika fondide rahastatud projektides

Võrdõigusvoliniku kantselei
Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse
kompetentsikeskus

TALLINN 2016 |

Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus on nõustamis- ja koolitusüksus, mille ülesanne on suurendada struktuurivahendeid kasutavate ja koordineerivate üksuste teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soodustada ja toetada nende põhimõtete arvestamist meetmete väljatöötamisel ning rakendamisel.

Kompetentsikeskus nõustab rakendusasutusi, mis töötavad välja toetuse andmise tingimused ja rakendusüksusi, mis korraldavad toetuste taotlemist ja suhtlevad otse toetuse saajatega. Lisaks nõustamisele jagab kompetentsikeskus teemasse puutuvat infot ning pakub koostöös Rahandusministeeriumiga soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetega arvestamiseks koolitusi.

Kompetentsikeskuse veebileheküljelt leiate teavet võrdsete võimaluste läbiva teema kohta, õigusakte, ministeeriumidele, rakendusüksustele ja taotlejatele mõeldud juhendeid ning koolitus-ja infomaterjale.

Kompetentsikeskuse kohta saab rohkem infot veebiaadressil <http://www.vordoigusvolinik.ee/kompetentsikeskus/>.

Antud juhendi koostasid Liivi Pehk ja Iivika Kalden.

Kompetentsikeskuse tegevust rahastatakse Euroopa Liidu vahenditest.

Sisukord

Milleks juhend?	3
Mis on võrdne kohtlemine?	3
Kas võrdse kohtlemise teema minu projektis on kohustuslik?	4
Millised eesmärgid peaksid MINU projektis seoses võrdse kohtlemisega olema?.....	5
Võrdse kohtlemise põhimõtetega arvestamine kõikides projekti faasides	5
Ettevalmistus ja planeerimine	5
Organisatoorsed aspektid	6
Projekti rakendamine	7
Projekti tulemuslikkuse hindamine	10

Milleks juhend?

Antud juhend on loodud kasutamiseks projekti rakendajatele igas projekti faasis, et aidata Euroopa Ühtekuuluvuspoliitika fondide rahastatud projektides vältida diskrimineerimist ja edendada võrdset kohtlemist.

Ühiskondliku kihistumise, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vähendamiseks ning sotsiaalsete suhete ja sidemete tugevdamiseks tuleb kõigi kavandatavate projekti tegevuste puhul lähtuda sihtrühmasisestest sotsiaalsetest gruppide (sh naised ja mehed, puudega inimesed, vanemaealised, noored, eri rahvuste esindajad) vajadustest ja ühiskondlikust staatusest ning arvestada, kuidas kavandatavad tegevused võivad mõjutada nende gruppide liikmete olukorda ühiskonnas, seades eesmärgiks võrdsete võimaluste ja võrdõiguslikkuse tagamise.

Projekti puutumus võrdsete võimaluste küsimustega tuleneb sellest, millised tüüpilised tegevused on meetmes ette nähtud (koolitused, teavitamine/kommunikatsioon, otsustuskogude loomine, (projektitiimid, seirekomisjonid jms), konsulteerimine, andmekogumine, uuringud, tehniliste vahendite muretsemine, taristu ehitamine jms).

Mis on võrdne kohtlemine?

Võrdse kohtlemise põhimõtte tähistab diskrimineerimise vältimist (soo, vanuse, rahvuse või rassi, puude, seksuaalse sättumuse või veendumuse tõttu). Võrdse kohtlemise nõue on loodud selleks, et lõpetada ajalooliselt tõrjutud elanikkonnagruppide õiguste piiramine ning tagada kõigile sõltumata nende identiteedist või päritolust võrdsed õigused ja võimalused. Võrdsed võimalused tähendavad ühelt poolt formaalselt võrdseid õigusi, teiselt poolt sisulist, tulemuste võrdsust, mõõtes näiteks eri sotsiaalsete rühmade osalusmäärasid avalikus elus jms. Võrdne kohtlemine ehk diskrimineerimise vältimine ei tähenda sealjuures tingimata inimeste ühesugust kohtlemist, vaid pigem nende erinevustega arvestamist.

Diskrimineerimine tähendab, et eelpool nimetatud tunnuste tõttu koheldakse ühte isikut või isikute gruppi teisest halvemini (otsene diskrimineerimine). Võrrelda saab seda, kuidas koheldakse samas olukorras (nt projekti tegevustest teavitamisel, tegevustes osalemisel jms) kahte erinevat isikut või isikute gruppi. Näiteks puudega ja puudeta isikut, eestlast ja muust rahvusest isikut. Diskrimineerimine tuleneb enamasti madalast teadlikkusest, negatiivsetest eelarvamustest ja stereotüüpselt suhtumisest mõne isiku või isikute grupi suhtes. Näiteks on levinud müüdid, et vanemad inimesed pole õppimisvõimelised, liikumispuudega inimestel on ka vaimupuue jms.

Diskrimineerimiseks loetakse ka seda, kui näiliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab isikud nende soo, rahvuse (etnilise kuuluvuse), rassi või nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse tõttu teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda (kaudne diskrimineerimine). Kaudset diskrimineerimist saab tuvastada statistilise

tõendusmaterjaliga. Näiteks analüüsida, milline on puudega inimeste osakaal tööhõives, sh tuleks eraldi vaadelda ka eri soost, rahvuses ja vanuses puudega inimeste grupe.

Näiteks tunnistas Tartu ringkonnakohus põhiseadusvastaseks ravikindlustuse seaduse (RaKS) sätte, mis välistab vähemalt 65-aastase kindlustatud isiku õiguse saada haigushüvitist kokku rohkem kui 90 kalendripäeva aastas, aga alla 65-aastastele kindlustatutele võimaldab sama seadus maksta hüvitist 250 päeva eest aastas.

→ Võrdse kohtlemise **edendamine** tähendab diskrimineerimise ennetamist. Vähemusgruppide puhul on väga olulisel kohal võimaluste võrdsustamine. Selleks, et aidata halvemas olukorras olevaid inimgrupe võrdsemale positsioonile, tuleb teha vahel soodustusi või kohandusi (erimeetmed). Ühesugune kohtlemine ei taga alati võrdsuse saavutamist, sest inimeste lähteaspekte ja võimalused on erinevad. Võrdne kohtlemine hõlmab seepärast ka põhimõtet, et traditsiooniliselt ebavõrdses olukorras olevaid inimesi võib kohelda erinevalt.

Võrdsete võimaluste loomiseks vähemusgruppidele on vaja:

- 1) määrata, milliste elanikkonnarühmade võimaluste võrdsust võrreldakse ja analüüsitakse (nt eestlased ja mitte-eestlased);
- 2) välja selgitada, millised barjäärid ja takistused ebasoodsamas olukorras oleva rühma puhul ilmnevad (nt sobivad kellaajad koolitustest osa võtmisel, sobiv teenuse asukoht, keelebarjäärid, stereotüübid);
- 3) välja töötada teadmispõhised meetmed ilmnunud barjääride kõrvaldamiseks ja need ellu rakendada (nt keelekursused, puudega inimestele kohandatud töökoht ja –vahendid, transporditoetused ja lapsehooldusteenused koolitustes osalemiseks);
- 4) tagada tegevuste seire ja tulemuste hindamine (nt kogutakse andmeid vähemusgruppide ja alaesindatud gruppide kohta enne ja pärast projekti teostumist).

Kas võrdse kohtlemise teema minu projektis on kohustuslik?

JAH! Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1303/2013 (ühissätete määrus) Artikli 7 kohaselt on võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine ja edendamine Ühtekuuluvuspoliitika fondide rahastuse kasutamise igas etapis kohustuslik. Sama sätte kohaselt tuleb erilist tähelepanu pöörata sooküsimuste lõimimisele ja puudega inimeste juurdepääsetavusele. Võrdsed võimalused (soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja võrdse kohtlemise tagamine, sh puudega inimeste ligipääsetavus) on üks Euroopa Liidu (EL) tasandil kokkulepitud läbivatest teemadest, mis aitab kaasa Euroopa 2020 aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamisele.

Millised eesmärgid peaksid MINU projektis seoses võrdse kohtlemisega olema?

- Projekti tegevustes on arvestatud projekti mõju vähemusgruppidele ja alaesindatud gruppidele;
- Rakendatavad abinõud edendavad võrdset kohtlemist ja vähendavad aktiivselt ebavõrdsust olenemata sellest, kas projekti sisuks on otseselt või kaudselt võrdsete võimaluste edendamine;
- Projekti tegevused on suunatud vähemusgruppide ja alaesindatud gruppide kaasamisele ning osalemise ja aktiivsuse suurendamisele ühiskonna kõikides tegevustes ja tasanditel. Projekti tegevustega vähendatakse neid barjääre, mis takistavad vähemusgruppidel ja alaesindatud gruppidel ühiskonnas osalemist või hüvedest kasusaamist;
- Projekti tegevustes nähakse ette vähemusgruppidele ja alaesindatud gruppidele füüsilisele keskkonnale, transpordile, teenustele ning informatsioonile ja kommunikatsioonile juurdepääsu võimaldamine;
- Suurendatakse vähemusgruppide teadlikkust oma õigustest ja nende kaitsmise võimalustest;
Muudetakse ühiskonnas stereotüüpseid arusaamasid ja eelarvamusi, tõstetakse teadlikkust inimõigustest, võrdse kohtlemise põhimõttest ja ebavõrdse kohtlemise tagajärgedest, ning ligipääsetavuse vajalikkusest vähemusgruppidele ja alaesindatud gruppidele.

Võrdse kohtlemise põhimõtetega arvestamine kõikides projekti faasides

Ettevalmistus ja planeerimine

Projekti ettevalmistuses ja planeerimises arvestatakse järgmiste näitajatega:

- Projekt järgib võrdse kohtlemise põhimõtteid ja edendamise eesmäärke;
Näide: Töölesaamist toetavate teenuste pakkumisel on muuhulgas seatud eesmärgiks tööhõive tõstmine nende sotsiaalsete gruppide seas, kellel on tööturule pääsemiseks suuremad takistused (puudega inimesed, muust rahvusest inimesed, noored, vanemaealised).
- Projekt rajaneb uuringutele ja analüüsidele. Esitatud on andmed eri soost, rahvusest, vanuses ja puudega sihtrühmasiseste gruppide olukorra kohta sekkumisvaldkonnas. Esile on toodud erinevused gruppide vahel, kuidas on jagunenud ressursid (nt raha, aeg, teabe omandamine, haridus, teenused, positsioon tööturul jne) ja milline on neile

ressurssidele ligipääs, millised on erinevate gruppide huvid ja normid, mis mõjutavad nende käitumist antud tegevuste raames;

Näiteks: Linna X projektis viidi läbi küsitlus hetkeolukorra analüüsimiseks 44 liikumispuudega inimese seas, milles uuriti 22 erineva avaliku teenuse kasutamist ja ligipääsuprobleeme neile teenustele. Naisi oli vastajate hulgas 28, mehi 16. 34 neist olid eestlased ja 10 mitte-eestlased. Vastanute keskmine vanus oli 50-75 aastat, enamik vastanuist (24) – olid vanuses 40-59. Selgus, et liikumispuudega inimeste jaoks on kõige suuremad ligipääsuprobleemid linnateatrile (73% kasutanutest ei ole rahul), raamatukogule (70%) ning Maavalitsusele (69%). Uuringu tulemusel kavatseb linn ette võtta meetmed ligipääsetavuse parandamiseks neile teenustele.

- Projekti ettevalmistusse ja planeerimise töögruppidesse on kaasatud valdkonna kõik sidusrühmad (huvigrupid, asutused). Töögruppidesse tuleb kaasata teemast mõjutatud konkreetsetes valdkonnas tegutsevate vähemusgruppide ja alaesindatud gruppide (sugu, vanus, rahvus, rass, puue, seksuaalne sättumus või veendumus) esindajad ning eksperdid;

Näiteks: Kaasamist algatav asutus/ühendus korraldab huvirühmade kaardistamise, et tagada kõigi mõjutatud osapoolte teavitamine strateegilise dokumendi väljatöötamise ja/või konsulteerimise algatamisest. Tähelepanu pööratakse vähemusgruppide kaardistamisele. Kaasatavaks osapoolteks olemine ei eelda äri- või mõne muu registrikoodi omamist.

Kaasamisel tuleks muuhulgas silmas pidada, et mida laiemate mõjudega on meede, seda enam tuleb püüda kaasata neid sihtgruppe, kes ise pole aktiivsed või keda ükski organisatsioon ei esinda.

Erinevate vähemusgruppidega suhtlemisel ja neile tagasiside andmisel tuleb kasutada sellist keelt ja kanaleid, mis on neile sihtrühmadele omased.

Kaasamise kava koostatakse võimalikult üksikasjalikult – pannakse paika kaasamise osalised ja etapid ning dokumenteeritakse sihtrühmade panust ja nende arvamusega arvestamist.

- On selgitatud, kuidas projekti tegevustega kavatsetakse tagada ja edendada võrdset kohtlemist, sh ligipääsetavust. Projekti tegevused peavad toetama ebasoodsamas olukorras olevate isikute ja gruppide aktiivsemat osalemist ühiskonnas, võrdse kohtlemise alase teadlikkuse tõstmist ja vähendama neid barjääre, mis takistavad vähemusgruppidel ja alaesindatud gruppidel projekti tegevustes osalemist;

Näide: Aktiivne Õppur programmis on ette nähtud kohandada õppematerjalid erivajadustega osalejatele. Keelebarjääri vältimiseks antakse projekti käigus välja õppematerjalid nii eesti kui vene keeles.

- On püstitatud mõõdetavad eesmärgid tõrjutud ja haavatavate gruppide olukorra parendamiseks ja suuremaks kaasamiseks projekti raames.

Näiteks: Projekt X on suunatud mittetöötavate ja mitteõppivate hoolduskohustusega mitte-eestlastest 16-29-aastaste noorte suunamisele tööhõivesse. Tegevused hõlmavad paindlike lapsehoiu võimaluste pakkumist, tööturul toimetulekuks vajalike oskuste omandamist ja omaduste arendamist. Eesmärk: 50% projektis osalenud 16-29-aastastest mitte-eestlastest asuvad tööle.

Projektis toetatakse läbivalt diskrimineerimise vältimist ja kõigis oma tegevustes järgitakse võrdse kohtlemise põhimõtet. Projekti organisatoorses aspektides arvestatakse järgmiste näitajatega:

- Värbamisel järgitakse võrdse kohtlemise põhimõtet ning oluliseks peetakse töökollektiivi mitmekesisust. Töökohale kandideerijaid koheldakse võrdselt, sõltumata nende perekondlikust seisust, soost, soolisest või seksuaalsest identiteedist, rahvuslikust või usulisest taustast ja veendumustest, vanusest või puudest;

Näiteks: Hoolekandeaasutuse töötajate värbamisel (nt tegevusjuhendajad, psühhiaatriaõed) on kandideerima oodatud kõik soovijad, sõltumata nende perekondlikust seisust, soost, soolisest või seksuaalsest identiteedist, rahvuslikust või usulisest taustast ja veendumustest, vanusest või puudest. Kõiki kandidaate koheldakse võrdselt ja kandidaadi valikul lähtutakse vaid professionaalsest kvalifikatsioonist. Kui valituks osutub erivajadusega kandidaat, siis kohandatakse tema jaoks töökoht ja -vahendid.

- Projekti raames töötasu maksmisel järgitakse võrdse kohtlemise põhimõtet ametikohtade/astmete kaupa, sh projekti administreeriva personali kulu;

Näiteks: Töötasude ja hüvitiste suuruse määramine põhineb objektiivsetel mõõdikutel, nagu töökogemus, tulemuslikkus, töö maht jms ja ei olene perekondlikust seisust, soost, soolisest või seksuaalsest identiteedist, rahvuslikust või usulisest taustast ja veendumustest, vanusest või puudest.

- Loodavates otsustuskogudes ja juhtrühmades on esindatud vähemusgrupid ja eesmärgiks on otsustuskogude ja juhtrühmade mitmekesine koosseis;

Näiteks: Projekti otsustuskogus on esindatud erinevad vähemusgrupid ja alaesindatud grupid.

- Projekti tiim on koolitatud võrdse kohtlemise tagamise põhimõtetest tegevuste elluviimisel, sh värbamisel, hangete korraldamisel ja teavitustegevuste läbiviimisel;

Näiteks: Projekti tiimil on teadmised ja oskused võrdse kohtlemise tava edendamiseks (varasem kogemus või koolitus) ja organisatsioonisiseste diskrimineerimisjuhtudega ümberkäimisel.

- Koolitajatel on teadmised võrdse kohtlemisega seotud teemadest.

Näiteks: Koolitaja kaasamisel/palkamisel eelistatakse koolitajat, kellel on vastav kompetents ja varasem kogemus võrdse kohtlemise teemaga tegelemisel.

→ Osalejate kaasamisel arvestatakse järgmiste näitajatega:

- Projekti tegevustesse osalejate kaasamisel julgustatakse vähemusgruppide ja alaesindatud gruppide osalemist (v.a sihtotstarbelised projektid);

Näiteks: Projekti on kutsunud osalema kõik inimesed sõltumata nende soost, soolisest või seksuaalsest identiteedist, rahvuslikust või usulisest taustast ja veendumustest, vanusest või puudest. Osalejate koosseisus peetakse oluliseks mitmekesisust.

- Suurendatakse vähemusgruppide teadlikkust oma õigustest ja võimalustest meetme kõikides tegevustes ja tasanditel;

Näiteks: Vanemaealiste teadlikkuse tõstmiseks nende töövõimaluste ja teemakohase õigusliku kaitse kohta korraldatakse infoüritus, kus tutvustatakse elukestva õppe võimalusi ja vanemaealiste õigusi olla tööturul võrdselt koheldud.

- Projekti tegevustest osavõtu võimaldamiseks selgitatakse välja need barjäärid, mis vähemusgruppidel ja alaesindatud gruppidel osalemist takistavad ja kavandatakse tegevusi nende kõrvaldamiseks.

Näiteks: Projekti X töölesaamist toetava teenuse võimaldamisel mõtleb projekti tiim, kes on tuvastanud, et tema sihtrühma kuuluvad ka erivajadustega inimesed, kuidas tagada nende inimeste võimalus projekti teenustest osa saada. Puudega inimeste vajaduste väljaselgitamiseks ning võimalike lahenduste väljatöötamiseks konsulteeritakse vajadusel puudega inimeste organisatsioonidega, mille tulemusel jõutakse järelduseni, et erivajadustega inimestele on projekti raames vaja ette näha transpordikulude katmine, ruumide ligipääsetavuse tagamine ja/või tugiisikute võimaldamine, jne.

→ Teavitustegevuses arvestatakse järgmiste näitajatega:

- Juhendmaterjalide väljatöötamisel ja vahendamisel arvestatakse puudega inimeste erivajadustega ning põlvkondade ja rahvuste vahel suhtlemise arendamise vajadusega;

Näiteks: Projektis on ette nähtud juhendmaterjalide tutvustamiseks korraldada erinevate teemadega töötoad. Töötubade grupeerimisel lähtutakse eesmärgist panna erinevast rahvusest ja vanusega inimesed üksteisega rohkem suhtlema. Projekti tiim tagab, et töötubade koosseisud on vanuselisel ja sooliselt mitmekesised. Nägemis- ja kuulmispuudega inimestele tagatakse abivahendid.

- Projekti juhend- ja õppematerjalide ning meetodikate väljatöötamisel on eesmärgiks tõsta teadlikkust ebavõrdsuse põhjustest ja tagajärgedest ja võrdse kohtlemise põhimõtetest ning erinevate sugude, vanuse- ja rahvusgruppide, puudega inimeste ning teiste vähemusgruppide ees seisvatest barjääridest projektist kasu saamisel;

Näiteks: Projektis X on tehtud eelnev taustauuring eakate inimeste osalemisest tööturul ja on püstitatud selged eesmärgid eakate inimeste töövõimaluste loomisele. Tööturu barjääride vähendamisel on lähtutud täiskasvanuhariduse meetoditest.

- Informatsiooni kättesaadavuse ja ligipääsetavuse tagamine vähemusgruppidele ja alaesindatud gruppidele;

Näiteks: Veebi sisu juurdepääsetavussuunistes (WCAG) 2.0 kirjeldatud dokumendi kontekstis olulised tugitehnoloogiad on muuhulgas järgmised:

- *ekraanis suurendusklaasid ja muud visuaalse lugemise toed, mida kasutavad visuaalse-, taju- ja tavakirjas teksti lugemise probleemidega inimesed teksti kirjafondi, suuruse, reavahe, värvi või kõnega sünkroniseerituse jne muutmiseks, et parandada esitatud teksti ja kujutiste visuaalset loetavust;*
  - *ekraanilugejad, mida kasutavad pimedad tekstilise teabe lugemiseks kõnesüntesaatori või punktikirja abil;*
  - *kõnesüntesaatori tarkvara, mida kognitiivsete, keele ja õppimisega seotud puuete või vaegustega inimesed kasutavad teksti masinkõneks muutmiseks;*
  - *kõnetuvastustarkvara, mida võivad kasutada füüsiliste puuetega inimesed;*
  - *eriklaviatuurid, mida kasutavad teatud füüsiliste puuetega isikud klaviatuuri asendamiseks (sealhulgas eriklaviatuurid, mis kasutavad peaga juhitavat hiirt, lihtsaid lüliteid, kahepoolse toimega puhumistoru ja muid spetsiaalsed sisestusvahendeid);*
  - *alternatiivsed osutusvahendid, mida kasutavad teatud füüsiliste puuetega isikud hiire osutamise- ja klikkimisfunktsiooni asendamiseks.*
- Kasutatavad müügi- ja turundussõnumid, esitlused, trükised, reklaami- ja pildimaterjal väldivad stereotüüpseid väiteid, kuvandeid ja diskrimineerivaid hoiakuid eri soost, rassist, rahvusest, vanuses, usutunnistuse või veendumusega ning puudega inimeste suhtes.

Näiteks: Projekti trükistes kujutatakse piltidel välismaise välimusega arsti, meessoost lasteaiakasvatajat, eakat IT-eksperti.

➔ Tegevuste juures arvestatakse:

- Erinevate tüüptegevuste juures (koolitused, teavituskommunikatsioon, otsustuskogude loomine, konsulteerimine, andmekogumine, uuringud, tehniliste vahendite muretsemine, taristu ehitamine jms) arvestatakse sooliste, vanuseliste ja/või rahvuspõhiste stereotüüpsete arusaamadega, mis võivad mõjutada teenuse osutajate ja teenuse saajate hoiakuid, enesehinnangut ning teenuste kasutamist. Eesmärgiks on stereotüüpsete arusaamade muutmine ja teadlikkuse tõstmine vähemusgruppide võrdse kohtlemise tagamisest;

Näiteks: Meetmes korraldatakse tööandjatele koolitusi vanemaealiste töötajatega seotud stereotüüpide ja müütide kummutamiseks.

- Tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse eri soost, vanuses, rahvusest ja puudega inimeste vajaduste, huvide ja võimalustega;

Näiteks: Meetme sihtgrupiks on 200 (120 meest ja 80 naist) 16-29-aastast noort maakonnas X, kes ei õpi ega tööta. Sihtgrupi hulgas on 30 mitte-eestlased, kellel puudub vajalik eesti keele oskuse tase. Projektis osalejatele võimaldatakse kasutada keeleõpet, karjäärinõustaja teenuseid, sh motiveeritakse läbima tööpraktikat mittetraditsioonilistel töökohtadel, et vähendada neid barjääre, mis takistavad erinevate sotsiaalsete gruppide liikmetel tegevustes osalemist ja neist kasu saamist.

- Juurdepääsu tagamine projekti tegevustele, sh puudega inimestele;

Näiteks: Projekti ürituse läbiviimiseks valitakse hoone/koolitusruumid, millel on ligipääsetavus puudega inimestele – kalded, rambid, invalift, invatualettruum).

Projekti tulemuslikkuse hindamine

Projekti tulemuslikkuse hindamisel arvestatakse järgmiste näitajatega:

- Statistikalale tuginemine ja meetme jooksul tegevuste kohandamine vastavalt eri soost, vanuses, rahvusest ja puudega inimeste vajadusi silmas pidades;

Näiteks: Koolituse planeerimise käigus ilmnes, et seminaride vältel kippusid mitte-eestlastest osalejad omaette hoidma. Samuti oli saadud tagasiside võrgustumise kohta mitterahuldav. Projekti tiim arvestas järgnevatesse koolitustesse paremad tutvumisülesanded ja töögrupid, kus oleksid segamini eri rahvuste esindajad.

- Statistiliste andmete kõrval võib kasutada ka sihtgruppide tagasisidet, mis võimaldab projekti tegevusi parendada.

Näiteks: Linna spordikeskuse kasutamise uuringust ilmnes, et keskust külastab kuu jooksul 60 000 inimest, neist 75% on alla 45 aasta, vaid 18% neist on mitte-eestlased. Viidi läbi küsitlus, milles selgus, et vanemaealised tunnevad puudust eakatele suunatud rühmatreeningutest ja mitte-eestlased sooviksid, et keskus oleks kohal ka vene keelt valdavaid treenereid.

Küsitluse tulemusena alustati eelkõige vanemaealistele suunatud „mõõdukas aeroobika“ treeninguga ja spordikeskusesse palgati juurde 1 vene keelt valdav treener.

- Uuringute ja analüüside läbiviimisel tuleks hinnata, kas läbiviidud tegevustel on mõju võrdsete võimaluste tagamisele soo, rahvuse ja vanusegruppide lõikes. Millised olid siht- ja sidusrühmade sisesed erinevused (nii soolisest, vanuselisest kui ka rahvuse/emakeele aspektist) projekti tegevusi alustades ja kuidas need projekti vältel muutusid (nt osaluse suurenemine, ressursside ümberjaotumine, ligipääsetavuse paranemine).

Näiteks: Projektiga X pandi liikuma valla buss, mis oli mõeldud viima vallaelanikke lähimasse linna teatrisse, raamatukokku ja muuseumitesse. Projekti tulemusel kasvas alla 20 ja üle 50 vanuseliste teatri-, raamatukogu- ja muuseumikülastajate arv. Samuti kasvas madalama sissetulekuga ja mitte-eestlastest külastajate arv.

- Meetmete ja tegevuste mõjude hindamise võimaldamiseks tuleks kirjeldada projekti tegevuste väljundnäitajad ka rahvuse, puude ja vanusegruppide lõikes.

Näiteks: Meetmes tuuakse välja teenust saanud NEET noorte arv, sh mitte-eestlased, puudega noored.

→ Vaata lisaks:

- [Võrdsete võimaluste läbiva teemaga arvestamine taotlusvormi täitmisel. Juhend avatud taotlusvoorus taotlejale.](#)
- [Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastatavate meetmete analüüsimine ja seoste loomine võrdsete võimaluste edendamiseks.](#)